

TUNNUSTUKSETTOMAT HAUTA-ALUEET VÄHÄLLÄ KÄYTÖLLÄ (19.12.2007)

Päivitetty 20.12.2007

1.1.2004 voimaan tulleen Hautaustoimilain (6.6.2003/457) 5 § määräsi evankelis-luterilaiset seurakunnat perustamaan tunnustuksettomia, erillisiä hauta-alueita. Tällainen alue voi olla erillinen hautausmaa, mutta useimmiten se on muusta hautausmaasta selvästi erotettu hautausmaan osa. Velvoitetta osoittaa hautasija tällaiselta alueelta on sovellettu 1.1.2007 alkaen.

Tällainen uusi ratkaisu oli evankelis-luterilaisen kirkon ja valtion yhdessä sopima linjaratkaisu. Vapaa-ajattelijain liitto ry ei sitä kannattanut. Ateistin näkökulmasta, ja tuntien maamme hautausmaapolitiikassa tapahtuneita vääryyksiä, evankelis-luterilainen seurakunta ei ole luotettava palvelun tarjoaja. Miksi sen yleensä tulisi tarjota ateisteille hautauspalveluita? Eikö seurakunnan pitäisi keskittyä päätehtäväänsä, evankeliumin julistamiseen ja sakramenttien jakamiseen?

Mitä Vapaa-ajattelijain liitto haluaa?

Turun Sanomissa (14.12.2007) liiton toiminnanjohtaja Paula Vasama kertoo liiton näkemyksen olevan, että ”tunnustuksettomilla tulisi olla omat, itsenäiset hautausmaansa, jotka olisivat kunnallisessa omistuksessa”. Tällainen lausunto on herättänyt hämmästyksiä. Se on toisen suuntainen kuin se liiton kanta, joka vuonna 2001 liiton antamassa lausunnossa kerrottiin Opetusministeriölle. Jos kunta olisi Vasaman kertoman mukaisen hautausmaan omistaja, se olisi kaiketi myös tällaisen hautausmaan perustaja, ylläpitäjä ja rahoittaja. Mutta eivät kunnat perusta hautausmaita vain tunnustuksettomia kuntalaisia varten. Tällainen hautausmaa olisi tietysti kaikkia kuntalaisia varten.

Liiton kantana oli vuonna 2001, että yhdeksääntoista maakuntakeskukseen perustetaan pikaisesti (uusi) kunnallinen hautausmaa. Samoin muut, yhtenäisen alueen muodostavat kunnat, joiden yhteenlaskettu asukasluku ylittää 30 000, velvoitetaan perustamaan kunnallinen hautausmaa yhdessä tai yksin, jos matka muulle kunnalliselle hautausmaalle on kohtuuttoman pitkä. Uudistus rahoitetaan yhteisöveron tuotolla s.e. kirkon saama veron jako-osuus poistetaan. Muutoin hautaustoimi jatkuu pääpiirteittäin entiseen malliin. Seurakunnat, yhdistykset ym. alasta kiinnostuneet voivat edelleen päästä alalle, ylläpitää omia hautausmaitaan ja tarpeen mukaan perustaa uusia hautausmaita.

Tämä on radikaali ehdotus ja merkitsisi sitä, että vastuu yleisistä hautausmaista siirrettäisiin seurakunnilta kunnille. Seurakunnat alan suurimpana toimijana jatkaisivat palvelusten tarjoamista ensisijassa omille jäsenilleen.

Porvoossa vapaa-ajattelijat iloitsevat seurakunnan palveluista

Kaikki Vapaa-ajattelijain liitonkaan jäsenyhdistykset eivät suhtaudu kriittisesti seurakuntien tarjoamiin hautausmaapalveluihin. Näsinmäen hautausmaalle Porvoossa on perustettu tänä vuonna tunnustukseton hauta-alue. Se sijaitsee hautausmaan kiviaidan ulkopuolella, alueen läntisessä kärjessä. Varmaa on, että se erottuu selvästi. Maan pinta-ala on noin 530 m². Arkkuhautapaikkoja on 36 ja hautauksia voidaan tehdä vain yhteen tasoon. Uurnahautapaikkoja,

joihin voi saada vainajakohtaisen muistomerkin, on 70. Pienessä muistolehhdossa on vielä lisäksi 54 paikkaa. Näihin vainajan tuhka voidaan haudata joko uurnassa tai ilman uurnaa. Vainajakohtaista muistomerkkiä ei voi saada haudalle, mutta haluttaessa voi tilata metallilaitan, joka kiinnitetään alueella olevaan muistokiveen. Tämän kiven korkeus on 165 cm ja leveys 70 cm. Yhteistyökumppaneita hankkeessa ovat Askolan, Lapinjärven, Liljendalin, Loviisan ja Myrskylän seurakuntayhtymät sekä Pernajan ja Pornaisten seurakunnat.

Tunnustukseton hauta-alue.

Porvoossa vapaa-ajatteliijoilla ei ole omaa hautausmaata. Porvoon seudun vapaa-ajattelijat ry:n puheenjohtaja Leena Linnovaara on ”hyvin iloinen” uudesta tunnustuksettomasta hauta-alueesta. Hänen mielestään tällainen alue osoittaa, että kirkkoon kuulumattomatkin otetaan huomioon. Tunnustukseton hauta-alue on hänestä uskonnottomien ”oikeus”. Hänen puolisonsa Juhani Linnovaara taas katsoo, että hauta-alueen perustaminen on ”tasa-arvoisuuden voitto”. Myös vapaa-ajattelijayhdistyksen jäsenet Aimo Törmänen ja Hannu Tuominen katsovat, että asiassa on aikaansaatu onnellinen ratkaisu. Heidän mielestään kyse on ”tasa-arvosta”.

Porvoon seurakunta sallii vapaa-ajattelijain vielä käyttää satavuotiasta siunauskappeliakin. Leena Linnovaara ei puolestaan pidä siitä ajatuksesta, että kristilliset symbolit olisivat siinä määrin ”vihattavia”, että ne haluttaisiin peittää uskonnottoman muistohetken ajaksi. Jos kerran vapaa-ajatteliija saa vuokrata kappelia, on tyydyttävä siihen rekvisiittaan mitä siellä on, eikä kristillisiä vertauskuvia saa peittää.

Tunnustuksettomalla hauta-alueella voivat kaikki, kristityt ja muslimitkin, levätä rinta rinnan. Vainajakohtaiset muistomerkit voivat kertoa vainajien uskonnoista, kunhan eivät herätä pahennusta. Esim. risti ei herätä pahennusta. Sen vuoksi tunnustuksettomalla hauta-alueella voi olla ristejä. Onhan ainakin lähes kaikilla vapaa-ajattelijahautausmaillaakin hautakivissä ristejä. Nähtävästi ne eivät sielläkään herätä pahennusta.

Tunnustuksettomien hauta-alueiden käyttö alkaa hitaasti

Joulukuussa lehdistössä on kerrottu, että koko maassa tunnustuksettomille hauta-alueille olisi haudattu yhteensä vain kolme vainajaa. Nähtävästi haudattuja on enemmän. Joka tapaukses-

sa haudattuja on vähän. Siihen on monia syitä: Osa tunnustuksettomista hautausmaista valmistui vasta päättyvän vuoden kuluessa, eivätkä palvelut olleet käytettävissä koko vuotta; sukuhaudat ovat vanhoilla hautausmailla ja monet kuolevat ihmiset haluavat tulla haudatuiksi niihin; suurimmalle osalle kirkkoon kuulumattomista asia on yhdentekevä eli siunattu maa ei ole sen huonompaa kuin siunaamaton maa; johdonmukainen ateisti tietää seurakunnan epäluotettavaksi osapuoleksi, eikä halua tulla haudatuksi minkäänlaiseen seurakunnan hautausmaahan.

Paula Vasaman mielestä vapaa-ajattelijat kokevat olevansa ”yhteiskunnan pohjasakkaa” Uskonnonvapauslaista huolimatta. Tyytyväiset ja iloitsevat porvoolaiset vapaa-ajattelijat eivät vaikuta pohjasakalta. Ateistit puolestaan eivät ole pohjasakkaa eivätkä myöskään koe olevansa sellaista. Tässä he eroavat vapaa-ajatteliijoista, jos Paula Vasamaa on uskominen.

Ensimmäinen haudattu

Porvoossa tunnustuksettoman hauta-alueen käyttö pääsi alkamaan 15.12.2007, kun Marjatta Haapakosken (5.3.1938-25.11.2007) tuhka haudattiin sinne.

Ensimmäinen hauta.

Kimmo Sundström

P.S. Ennen tämän jutun julkaisemista Paula Vasama ehti hämmentää lisää hautausmaapolitiikkaa. Ylen aikaisen uutisessa 18.12.2007 hän kertoi, että haluaisi ”kirkkoon kuulumattomille valtion ylläpitämän hautausmaan”. En muista, että edes vuosikymmeniä sitten, jolloin Vapaa-ajattelijain liitto joskus vaati, sosialismin hengessä, jopa evankelis-luterilaisten seurakuntien hautausmaiden kunnallistamista, liitto tai kukaan sen toimihenkilö olisi koskaan vaati-

nut valtiota mukaan tavanomaisten, käytössä olevien hautausmaiden ylläpitäjäksi. Valtion omistus tällä alalla on rajoittunut tietääkseni sotilas- ja laitoshautausmaihin, joista osasta niistäkin valtio on luopunut.

Liiton sähköpostilistalle lähettämässään viestissä Pula Vasama kertoo mikä on sekavan tiedustustoiminnan tausta-ajatus: ”Pääasia, että meidän asiamme tulee esille ja olemassaolomme ihmisten tietoon.” Tällainen huutelu sinne tänne ei palvele vapaa-ajattelihoita. Toiminnanjohtajalta voidaan vaatia, että hän tuntee liiton kannanotot ja esiintyy niiden mukaisesti. Liittohallitukselta taas voidaan vaatia, että kannanottojen muuttuessa niistä tiedotetaan asiallisesti. Minulla ei ole tietoa, että ne olisivat muuttuneet miksikään vuoden 2001 jälkeen.